

Pintura del paisatge

Date : 05/04/2013

Publicat el 05-04-2013

Text: Imma Pueyo i Masi

Professora d'Història de l'art. Pintora de paisatges urbans. Comentarista i crítica d'art de la revista Gausac del GEL i del Diari de Sant Cugat

El paisatge pictòric és un gènere modern. Un cop alliberat de la seva funció subordinada a escenes religioses, mitològiques o al·legòriques, esdevindrà un camp artístic d'experimentació tècnica i també de reflexió, on es projectaran les idees de l'artista i les de la seva època.

El paisatge pictòric –diu J F Yvars (2001) historiador de l'art– és un gènere modern. Certament, si donem un cop d'ull a la pintura realitzada al llarg de la història, observarem que és durant el Renaixement quan el món natural –muntanyes, boscos, camps, arbres, rius, ciutats– comença a alliberar-se de la seva funció subordinada a escenes religioses, mitològiques, retrats. Un exemple és la pintura d'Albrecht **Dürer**, *El castell de Segonzano* del 1494, considerada juntament amb altres d'aquest autor, un dels primers paisatges a l'aquarel·la d'un lloc concret. L'obra es basa en la visió frontal d'un castell sobre roques, envoltat d'arbres i a la vora d'un riu, descrita força detalladament i que possiblement va ser realitzada quan tornava del seu viatge a Itàlia.

Albert Dürer Paisatge a l'aquarel·la

A començaments dels segle XVI el terme “paisatge” s’inclou en el vocabulari de l’art amb un significat estètic i de gènere. Llavors, la visió de la naturalesa es presenta amb uns condicionants diferents a la de les persones que la treballen, camperols, caçadors, pastors, és a dir, que s’hi enfronten d’una manera existencial, però no la viuen estèticament. Aquests plantejaments inicials s’expressen a través de la pintura del paisatge de moltes maneres i segons un context històric, cultural, social, econòmic...

Caspar David Friedrich Viatger davant d'un mar de boira

L'obra *Caminant davant d'un mar de boira*, de 1817, de Caspar David **Friedrich**, representant del romanticisme en el seu vessant més idealitzat, constata la insignificança de l'home captivat per la percepció d'infinitud i la poderosa immensitat de la natura. La visió de l'artista segueix una sèrie de plantejaments estètics de l'època basats fonamentalment en la subjectivitat i l'expressió dels sentiments individuals. Més endavant, els pintors francesos de l'Escola de Barbizon, cap al 1830-1870, estan interessats en la vivència personal del paisatge i, sobretot, en la captació dels fenòmens meteorològics amb la intenció de representar un instant atractiu. Un d'ells, **Millet**, comparteix aquesta estètica basada en la representació directa de la realitat, introdueix la figura humana i pinta el quadre *Les espigolaires* de 1857, on es pot observar tres dones que recullen del rostoll en uns extensos camps segats. La mirada del pintor endolceix el paisatge amb uns magnífics tons daurats i també el treball de les camperoles, que no mostren cap esforç i la seva actitud és serena, ja que d'aquesta manera l'obra era més acceptada pel gust burgès de l'època.

Joaquim Vayreda Paisatge de la Garrotxa

A Catalunya, l'Escola d'Olot segueix una tendència similar a l'escola paisatgística de Barbizon, però projecta en el paisatge un sentiment de país, un estat d'esperit o, més encara, com va dir Berga i Boix el 1894 en memòria del seu amic el pintor Joaquim **Vayreda**, la plasmació d'una concepció global del món. Els impressionistes, deixen de banda les interpretacions simbòliques, especulatives del paisatge i l'extreuen del domini metafísic. Pinten directament a la naturalesa i es recolzen en les teories científiques de la seva època com la formulada per Chevreul sobre els colors. El resultat és un paisatge lluminós i vibrant ple de contrastos simultanis, fet amb pinzellades ràpides i amb la voluntat de destacar la pintura per si mateixa i no pas el tema. A començaments del segle XX, Paul **Cézanne** fa un pas decisiu i inicia un camí cap a l'abstracció. Estudia el paisatge natural, identifica les formes geomètriques dels elements que el componen, cases, arbres, muntanyes i busca una informació visual basada fonamentalment en la varietat dels punts de vista. Després, a la seva manera, reordena aquestes formes en una composició. L'ull de l'espectador reconeix cadascun dels elements, però el paisatge unificat es compon en la ment. Les seves experimentacions tècniques i la idea de prescindir de l'obligació de copiar la realitat visual, l'han fet mereixedor del reconeixement d'un gran nombre d'artistes.

Cézanne La muntanya de Santa Victòria

Bibliografia

Yvars, J F: *L'espai intermedi*. Barcelona. Editorial Proa. 2001.

Albrecht Dürer: fr.wikipedia.org/.../Œuvre_gouaché_et_aquarellé.

Raffaella Russo: Friedrich S.E Electa. 1999.

F Fontbona i altres: L'escola d'Olot. Fundació "la Caixa". 1993.

Norbert Wolf: Pintura paisajista. Taschen. 2008.